

ek

10. Helyre...
10. Helyre...
10. Helyre...

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Csuji Str.
Baron L. Pop
Izétési árák:

KÉLET

Dr. Ramasetter Róbert

BUDAPEST

Diszter 2. I. e.

ISIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentellen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Búcsú szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobalcesca 52.

Ara 5 lej

Péntek, 1936. december 11.

5697. EV.
KISZLEV 27.

XIX. EV.
283. SZAM

VILAG TÜKRE

A megingathatatlan Baldwin

1936. augusztus 3-án Stanley Baldwin, Anglia miniszterelnöke, betöltötte hatvankilencedik életévét. Ez az ember, aki ma Nyugat-Európa legbefolyásosabb politikusainak egyike, nagyon eredeti karriert futott meg. Szinte hihetetlen, hogy 1923-ban, amikor először bízták meg miniszterelnökséggel, Baldwin ugyszólván ismeretlen volt a képviselők előtt, jóllehet éveken keresztül, még a háború előtt tagja volt az alsóháznak. Ma pedig befolyása nagyobb az angol politikai életre, mint a múlt évtizedek bármely pártelnökének. Egy újságíró, aki közelről ismerte Baldwin-t, a következőképpen jellemezte: „Ez a rendkívüli karrier a jellem sikerét jelenti a körülmények fölött.”

Baldwin Worcesterhireben Bewaley grófságban született, mint egy gazdag acélgyáros gyermeke. Egyetemi tanulmányait Cambridgeben végezte, majd apja gyárába lépett, akinek helyét 1908-ban foglalta el. A gyárgazgatói székekkel együtt Baldwin az alsóház mandátumot is örökölte. Érdekes, hogy az alsóház jegyzőkönyveiben Baldwin képviselő neve mindössze ötször szerepelt. Kilenc évi parlamenti működés alatt csak ötször tartott beszédet. Senkinek hitte volna, hogy ez a halgatag ember a háború utáni Anglia leghivatottabb vezetője lesz.

1916-ban Bonar Law titkárává nevezte ki Baldwin-t. Egy év múlva pénzügyi államtitkár lett. Ennek ellenére a közvélemény nem nagyon ismerte a nevét. Csak a háború után vonta magára Baldwin Anglia népeinek a figyelmét.

Egy napon nyílt levél jelent meg a Timesben, amelyben Baldwin Anglia közvéleménye elé tárta, hogy az ország a háború rendkívüli kiadásai miatt pénzügyi válság előtt áll. A cikkirő hazafias kötelességnek mondotta, hogy mindenki támogatása az államot. Saját vagyonát 560 ezer fontsterlingre becsüli és ennek 20 százalékát, tehát 150 ezer fontot az állam rendelkezésére bocsát, hogy ezzel is enyhítse a háborús kiadások által provokált nehézségeket. Baldwin gesztusát nem nagyon követték az angol polgárok. Mindössze 500 ezer fontsterling gyűlt az önkéntes adakozásokból össze, alig háromszorosa annak, amit Baldwin önkéntesen felajánlott. Baldwin neve azonban mégis népszerűsége tett szert az országban.

1921-ben a kereskedelmi kamara elnökévé választották, majd Lloyd George bukása után pénzügyminiszternek nevezték ki. Amikor 1923-ban Bonar Law betegsége miatt visszavonult a közéletből, Baldwin kormányalakítását bízták meg. Baldwin szerénykedésével szemben Amikor miniszterelnökké való kinevezése után elhagyta a királyi palotát, az újságírók szerencsekívánatukkal halmozták el. „Nem gratulálniok kell nekem — felelte a szerencsekívánatokra Baldwin, hanem inkább imádkozzanak értem.”

Magánéletéről ugyszólván semmit nem lehet tudni. A karriaturák mindig pipával szájában ábrázolják. Ez az egyetlen szenvedélye. Nem sportol, Eden külügyminiszteren és Cooper hadügyminiszteren kívül nincsenek barátai. Nagyon szereti feleségét, aki komoly hatással van politikai tevékenységére és egyetlen gyermekét, Olivért, akit viszont politikai ellenfele. Nem ismeri a pénz értékét, holott nagyon komoly jövedelmet hajtának vállalatai. Mint miniszterelnök egy schillinget sem fogad el az államkasszából.

Baldwin háromszor volt miniszterelnök, mégis Anglia „titokzatos embere” maradt. A legnagyobb türelemmel szenved el a támadásokat és vakon hisz az igazság

Lemondott trónjáról Edward angol király

Csütörtök délután 5 óra 40 perckor VIII-ik Edward aláírta a lemondásáról szóló okiratot, 6 órakor Baldwin bejelentette az alsóháznak, hogy VIII-ik Edward lemondott és Analia új királya I. Albert néven elfoglalta a trónt. Mély lehangoltságot keltett Angliában a hír. Írország és Ausztrália tiltakoztak a király lemondása ellen

A lemondott király ma este rádiószózzattal fordul az angol birodalom népeihez

LONDON, december 10. Az angol alkotmányjogi válság drámája csütörtök délután öt óra 40 perckor végső kifejléséhez jutott el. A hét nap óta tartó megfigyelt tárgyalások nem vezettek eredményre és VIII. Edvárd király, egy évvel ezelőtt még Anglia és az egész világ ünneplései velszi hercege lemondott trónjáról. Az angol világbirodalom történelmének egyik legválságosabb napját élte át csütörtökön, amikor népszerű uralkodója regényes szerelméért felcseserlélte birodalmának trónját. Már a délutáni órákban köztudomású volt Londonban, hogy ez a lépés elkerülhetetlen és a parlament, a miniszterelnökség, a királyi palota előtt az emberek tízezrei tolongtak és várták a hihetetlen hangzó történelmi jelentőségű aktus megtörténtéről szóló végső hírt. VIII. Edvárd a belvederei kastélyban a yorki, kenti és gloucesteri hercegek jelenlétében írta alá a lemondásáról szóló okmányt. Az okmány a trón új birtokosát a yorki herceget jelöli meg. A lemondó okmány szerint Edvárd király úgy a maga, minő örökösei nevében mond le az angol trónról. A hírt a következő negyedórán különkiadásban hozták London lakosságának tudomására a lapok, de délután hat óráig a Reuter ügynökség már a világ minden sarkába eljuttatta Edvárd lemondásának híreit.

Londonban a király lemondása mélyes megdöbbenést és lehangoltságot váltott ki. A király határozata valószággal gyászba borította az angol fővárost és az utcákban aggodalmas arccal tárgyalják az emberek a lemondás várható fejleményeit. Londonnak izgalmaiban bővelkedő napjáról az alábbi részletes tudósításunk számol be:

Két nap izgalmas története

London, december 10. A király végső határozata már szerdán este köztudomásúvá vált, de Londonban még politikai körökben is reménykedtek, hogy Edwardot elhatározásának megmáskosítására fog lehetni rábírní. A szerdai minisztertanács egy órán keresztül tárgyalta a lemondás körülményeit és kiszárgott hírek szerint már a trónutódlás kérdése is a megbeszélés tárgyát képezte.

A lemondott király a szerdai napot állandó tanácskozással töltötte. Utódjával, a yorki herceggel öt órán keresztül tárgyal, Mary királyné pedig a délutáni órákban szintén felkereste Fort Belvedereben. Az éjszakai folyamán az ország vezetőpolitikusai megbeszélés nélkül tárgyaltak. Attlee örnagy, a munkáspárt parlamenti vezére és Sir Archibald Sinclair, a liberális ellenzék vezére Baldwin-t keresték fel. A miniszterelnök ekkor adta az ellenzéki pártok tudomására, hogy Edward király lemondása visszavonhatatlan tény. Az éjszakai folyamán tárgyalások voltak a windsori kastélyban is Edward király, Mary királyné, a yorki és kenti hercegek jelenlétében. Ezekről a tárgyalásokról a londoni lapok, amelyek reggeli számaikban már előkészítették a közvéleményt a király lemondására, csak kiszárgott hírek alapján

számolnak be. Ezek szerint néhány hétre ideiglenesen regénstanácsot neveztek ki, mely a yorki herceg trónralépéséig kormányozna. Ezáltal azt vinnék keresztül, hogy a yorki herceg ne lépjen a trónra Edward király lemondásának napján. Ez a hír, amelyet hivatalosan nem erősítettek meg és valótlannak is bizonyult.

alátámasztja azt az aggodalmat, amely angol vezető körökben I. Albert trónralépését kíséri.

I. Albert király a dinasztia legkevésbé népszerű tagja, akinek nem sikerült kimélyítenie az angol néphez való kapcsolatait. Amikor a király lemondási szándéka a kormány tudomására került, az első elgondolás az volt, hogy Mary királyné venné át a trónt, ami részint a dominiumok miatt volt nehezen megoldható.

A délutáni órákban a tárgyalások tovább folytak az alkotmányos tényezők és a politikai élet vezetői között. A lemondást megelőzően a délutáni órákban Edvárd még Fort Belvedereben megbeszélést folytatott üccselvel, a yorki, a kenti és gloucesteri hercegekkel.

Drámai hangulatban hallgatta végig az alsóház a király lemondó nyilatkozatát

A délutáni órákban már hatalmas ember-tömeg hullámzott a parlament két háza körül. Az alsóház padsorait zsúfolásig megtöltötték a képviselők. A diplomáciai páholyokban az összes londoni követek és meghatalmazott miniszterek jelen voltak. A képviselők valamennyien feketében öltöztek, ami kimerte az alsóház üléseinek rendkívüli jellegét. A karzatokon az angol társadalmi élet előkelőjei foglaltak helyet. Néhány interpellációt jegyeztek fel, de a formásokat elnyelte az általános moraj. Feszült idegességgel közepeztette a király lemondásáról szóló beszédet, amit a képviselők nagy figyelméssel fogadtak. Baldwin MacDonalddól követve foglalt helyet a miniszteri padsorban. Baldwin iratokkal teit aktatáskát nyitott fel és egy iratcsomót nyujtott át az alsó-

ház elnökének, aki sápadtan és érezhető megindultsággal a hangjában olvasta fel VIII. Edward király utolsó üzenetét az angol parlamenthez.

A lemondó nyilatkozat

Hosszas és megfontolt tárgyalások után elhatároztam, hogy lemondok a trónról, amit atyám halála után foglaltam el és tudatom, hogy elhatározásom végleges és visszavonhatatlan. Télijes tudatában vagyok lépésem súlyos voltának, de remélem, hogy népeim meg fogják érteni elhatározásomat és annak indítókait. Nem akarok benső érzelmimről beszélni, de kérem, legyenek oly szívesek, vegyék tekintetbe, hogy az a teher, ami egy uralkodó vállát állandóan

nyomja, annyira súlyos, hogy nem viselhetem csak a jelen körülményektől különböző feltételek mellett. Hiszem, hogy nem hagyom figyelmen kívül azt a kötelességet, ami rám hárul, a közérdekkel szemben, amikor kijelentem, hogy jól tudom, nem vagyok képes jól és személyes megtegedésemet eleget tenni ennek a nehéz tételnek. Ennek megfelelően tehát ma reggel aláírtam a következő tartalmu lemondó okiratot:

„MI, VIII. Edward, Nagy-Britannia, Írország és a tengerentúli angol birtokok királya, India császára, kijelentjük, hogy jelen elhatározásunk visszavonhatatlan számunkra és leszármazottainkra. Kívánságunk, hogy ezen lemondó okirat azonnal hatályba lépjen, amiért aláírtam az itt felsoroltak jelenlétében ezt az okmányt 1936. december 10-én.

A királyi üzenet ezután rámutat arra, hogy Edward király felajánlta vette azt a kérést, amely a döntést sürgette.

— Elhatározásom készen van — hangzik tovább a királyi üzenet — és minden új halogatás csak ártalmára lehetne ama népeknek, amelyeket szolgálni akartam, mint valósi herceg és mint király. Abban az őszinte reményben vészek búcsút népeimnek, hogy az amit határoztam, a legjobb megoldás a trón stabilitása és alattvalóim boldogsága érdekében. Külön súlyt helyezek arra, hogy minden halogatás nélkül megtörténjen az új király kikáltása. Kérem, hogy hajtsák rögtön végre elhatározásomat és tegyék meg az összes szükséges intézkedéseket öcsémnek, a Yorki herceg trónralépésének biztosítására.

Baldwin drámai beszéde

Miután a szpiker felolvasta a királyi üzenetet, Baldwin azt a javaslatot tette, hogy a kamara vegye tudomásul az üzenetet.

— Sohasem fogadott el még parlamentünk súlyosabb tartalmu királyi üzenetet, mint ma. És sohasem nyomta nehezebb feladat miniszterelnöknek a vállát, mint az enyémet. — Az alsóháznak nem mondhatok egyebet, minthogy kifejtém, mi történt a király és miniszterelnöke között és hogyan jutottunk el a jelenlegi helyzethez. Már eleve le kell szegyeznem, hogy a király még trónörökös korában éveken át megismerelt barátságával, amelyet én kimondhatatlanul nagyra becsülök. Nemcsak két férfi közötti barátság volt ez, de ennél több: valószággal vonzalom. És midőn kedden este búcsút mondtunk egymásnak a Fort Belvedereben, tudtuk mind a ketten, éreztük és meg is mondtuk egymásnak, hogy barátságunkat nemcsak hogy nem érintették az utóbbi hetek vitái, hanem az még szorosabbá fűződött és egész életünkön át tartani fog.

— Az alsóház bizonyára tudni kívánja, hogyan folyt le első beszélgetésem ez ügyben a királlyal. Baldwin elmondja ezután, hogy az orvosok augusztus és szeptember folyamán nyugalmat írtak elő számára. Midőn október közepén visszatért Londonba, két dolog nyugtalanította. Levelek érkeztek az Egyesült Államokban és a dominiumokban lakó angol alattvalóktól, amelyekben ezek fájdalomknak és nyugtalanságunknak adtak kifejezést az amerikai sajtóban megjelent hírek és tudósítások fölött. Midőn tudomást szereztem arról, hogy Simpson asszony válik férjétől, azonnal számot vetett azzal, hogy a kérdésnek su-

(Folytatása a 8. oldalon)

Vásárhelyi püspökhöz

December 9. Mint lapunk...
Vásárhelyi János...
A királyi kihallgatás...
beszédében üdvözöl...
melyre öfelsége néhány...
A király megköszönte a...
ról közölt adatokat és...
püspök, hangsúlyozva...
szerint a püspök tudja...
eri felelősségét a trón...
székben. A király Isten...
püspök tevékenységére és...
int a református egyhá...
tulatról biztosította.

Gaetan, csos gyilkos

December 9. Az újságolvasóknak...
el az a gyilkosság, ame...
el Bucarestben. Gaetan...
egyik hörgyragját kala...
be. Gaetan börtönbe ke...
edett. Kiszabadulása után...
gyógykezelte magát...
ertesítés közli, az utóbbi...
bb társadalmi botrá...
meghalt.

esége nem vehet... ének odaítél... átvételeinél

(Rador). A Nobel-díj ki...
bizottság ma táviratot...
vezky feleségétől, amely...
vehet részt a férjének...
nél, amire holnap került...
T. C. UJ NYOMAS...
SZURAT

BUCURESTI MOZAIK

Caza tévedésből szociáldemokratát üdvözöl. Zizi Cantacuzino generális divízió nélkül maradt. Argetoianu fizet...

A cseh és jugoszláv vendégek látogatása alkalmával tartott parlamenti ülésgyűlésen különösen Soukopnak, a cseh szenátus elnökének temperamentumos és humoros beszéde aratott nagy sikert és sok mosolyt.

Amikor beszédét befejezte kinyújtott jobb kezét, a népront köszöntésével üdvözölte a gyűlés résztvevőit. Caza, úgy látszik nem vette észre a dolgot, mert amikor az ő csehszlovák politikusi lejtő a szószékről lelkesen sietett feléje, hogy megrázza a kezét.

Később valaki figyelmeztette a jasi professzort:

— Tudja-e tanár ur, kinek gratulált a napokban?

— Kinek?

— A csehszlovák szociáldemokrata párt egyik vezetőjének és az „Emberi jogok hírnöke” csehszlovákiai elnökének.

— Caza nagyot nézett:

— De hiszen olyan szépen beszélt...! No nem baj, csehszlovák, neki lehet.

Soukopot megszólította Titel Petrescu a romániai szociáldemokraták egyik vezetője.

— Na elvtárs, szerencséje, hogy csehszlovák, ha én köszöntöttem volna kinyújtott jobb kezével az országházat, lehurrogtak volna, még tán be is zárnak...

Soukop nagyot néz:

— Hogyan? Hiszen éppen láttam, hogy maguknál milyen nagy szabadság van... úton-útfélen fasiszta módra üdvözlik egy-egy embereket...

Titel Petrescu volt a sor válaszlója:

— Nálunk mindennapos a fasiszta üdvözlés, azért senki sem haragszik meg.

— Csodálatos — mondja Soukop — nálunk a duce milánói beszéde után kihívásnak vennék a fasiszta köszöntést.

Légióvárosokból álló különítmény indult Zizi Cantacuzino generális vezetése alatt Spanyolországba, hogy ott a spanyol festőek oldalán a spanyol civilizációért harcoljon. A delegáció már meg is érkezett Burgosba.

Az egyik bucuresti lap, amely már három hónappal ezelőtt Madrid elesét jelentette, azt írja, hogy Zizi tábornok megkapja egy divízió parancsnokságát.

Más forrásból szerzett információk szerint, azonban némi baj van a parancsnok úg kőrül, mert bár Franco tábornokot a könyökig hatotta meg Zizi tábornok lelkes és önfeláldozó ajánlkozása, kénytelen volt beismerni, hogy bár szívesen adna a keze alá akár két divíziót is, csak volna... Mert a helyzet az, hogy Spanyolországban több a benszüllött generális, mint a divízió és így külföldi generálisnak nem marad már hadsereg...

Fényes feát rendezett a bucuresti csehszlovák követség, amelyen résztvettek a kormány tagjai, a diplomáciai kar és az ország vezető politikusai.

A vendégeket ragyogó és dusan megrakott büffé várta. A büffé legújabb látogatója a jóétvágyáról híres Inculet volt belügyminiszter volt, aki azóta, hogy miniszterelnökké helyettes még jobban megrakott.

Inculet nagy hozzáértéssel válogatott a jobbnál-jobb falatok és italok között, mikor egyszer csak komoly versenytársa akadt, Argetoianunak, az agrárpárti elnökének személyében.

A két politikus nemrég kapott össze a választási vitában. Argetoianu kigumyolta Inculetet, mire a miniszterelnökhe-

lyettes a válaszában során, fölényesen csak ennyit mondott:

— Ezzel az Argetoianu urral nem kívánok többé semmilyen kapcsolatba kerülni.

S lám a dusan megterített büffé mégis összehozta a két embert. Inculet, aki politikai téren nem veszi nagyon komolyan a sértéseket és konfliktusokat, jóváhagyta fordult Argetoianuhoz:

— Hogy van kedves Argetoianu ur? Mit szól ehhez a kitűnő büfféhez?

De Argetoianu, aki nem felejtette el Inculet nemrég tett sértő kijelentését, félgyőztesen, félgyőztesen válaszolt:

— Érdekes, hogy érdeklődik Inculet uram, hisz alig pár nappal ezelőtt a kamarában az egész Ház előtt mintha azt a kijelentést tette volna, hogy velem soha többé nem akar szóba állni...

— Ugyan kérem... — méltatlankodik Inculet — az ember egyet mond a miniszteri padból s másképp áll a dolog kiinn a mindennapi életben...

De Argetoianu elérkezettnek találja az időt, hogy visszafizesse Inculetnek összes adósságait, pláne, hogy közben többen

Volt idő... .. amikor még nem használt NIVEA fogkrémet

Most évszázad a fogak látni, valótó fehérek, egészségesek és erősek. A kiváló nyeregyanyagokból előállított NIVEA FOGKRÉM tisztántartja a fogakat és kellemes áde lehetet kölcsönöz.

24 Lel

gyűltele köréjük:

— Pont erre gondoltam én is. Eppen akartam kérdezni, vajjon nincs-e rokonság ban egy Ion Inculet nevű urral, aki 1931-ben eljött hozzám felajánlani szíves támogatását. S azt is kijelentette, hogy Nis-tort is magával hozza a kormányomra?

Argetoianu kajánul mosolyogva nyelt le egy kaviárral készített szendvicset, Inculet pedig elfehéredett arccal szólt:

— Ezek a maga tréfái Argetoianu ur... — Hát az ember tréfál néha... — mondja Argetoianu, miközben vigan ropogtatja a szendvicset... (—del)

három esztendő alatt a kormány rendelkezésére.

Ezenfelül a kormány felemelte a létező adókat, új illetékeket létesített, amelyek a következő összegben terheltek meg az országot:

1. Az egyenes adóneméknél 170 millió lejjele emelték a mezőgazdasági, 100 millió lejjele a kereskedelmi és ipari, 90 millió lejjele a házádot és 55 millió lejjele a professzionális adót. A kétszázalékos kvótamelés tehát összesen 415 millió lejes emelést jelentett. Ehhez járul 350 millió lej, az új házakra kivetett adóból, 40 millió lej a 10.000 lejt meghaladó fizetések illetékéből. Ez összesen 805 millió lejt képvisel, az egyenesadónéknál.

Sokkal nagyobb mérvű volt az emelés az indirekt adónéknál: 400 millió lej a cukorilletéknél, 1 milliárd 100 millió lej a forgalmi adónál. 400 millió lej kontingentálási illeték, 280 millió lej lisztilleték, 145 millió lej petróleumilleték, 244 millió lej a tea, rizs, kávé és növényolaj illetékéknél, 90 millió lej a cementnél, 50 millió lej a szódavíznél és 13 millió a villanykörtéknél. 1935-ben tehát az egyenes és indirekt adókat 3 milliárd 600 millió lejjele emelte a kormány. Az új kiviteli és behozatali illetékek jövedelmét közel kétmilliárd lejre becsülték. Az új költségvetési év hasonló körülmények között kezdődött.

„Revideálták” a forgalmi adó alapjait, ami több mint egymilliárd lejes emeléshez vezetett, új illetékeket vetettek ki számos más cikkre, úgyhogy az adóemelés végeredményben évi 7 milliárd lejes többletbe jutatta az államot.

„Ilyen eszközökkel — fejezi be cikkét a Dreptatea — valóban különb eredményt is elérhetett volna a kormány, mint aminő az, hogy a büdzsé végeredményben mégis deficitese.

Egy oradeai suhanc leütött egy bucuresti éjjeli őrt, hogy revolvért szerezzen egy rablótámadáshoz

BUCURESTI, december 10. Ma hajnalban vakmerő rablótámadást kíséreltek meg a fővárosban. A Carol uca 22. számú ház egyik folyosóján Seredan éjjeliőrt megtámadta egy suhanc, aki több fejcsapást mért Seredan fejére. Történetesen arra járt egy közrendőr, aki ártalmatlanná tette a támadót. Megállapítást nyert, hogy neve József László Gyula, 17 éves oradeai származású suhanc, egy Carol uca-i szűkcsőű fia, aki két nappal ezelőtt érkezett a fővárosba, hogy rablónak csapjon fel. Ki akarta fosztani a ház egyik lakóját, és ezért revolvért akart szerezni. Tudta, hogy az éjjeliőrnek van revolvere és ezért ütötte le őt. Seredan haldoklik.

Ma a ROYAL slágermozgóban
Faust, Martha, Ave Maria, stb. gyönyörű áriákat énekel a gyémánthangu
JEANETTE MACDONALD

A bűnök városa

(San Francisco pusztulása)
c. monumentális filmalkotásban. Partnere: CLARK GABLE.

Évi 7 milliárd lejjele terhelik az országot a különböző adó- és illetékemelések

A nemzeti parasztpárt szerint még mindig deficitese a költségvetés

Bucuresti, december 10. A kormányparti és ellenzéki sajtó között élénk polémia fejlődött ki akörül, vajjon a liberális kormánynak csakugyan sikerült-e kormányzásának három esztendeje alatt rendet teremteni az állam pénzügyi gazdálkodásában. A kormány azt állítja, hogy igen és Inculet miniszterelnökké helyettes adatokkal igyekezett ezt a válaszfelirat során tett nyilatkozatában alátámasztani. Az ellenzéki sajtó viszont kétségbevonja ezt. Különösen a nemzeti parasztpárt pénzügyi szakértői gyűjtöttek össze érdekes adatokat a kormány pénzügyi politikáját és a költségvetés helyzetét illetően. Madgearu volt pénzügyminiszter feltűnéskeltő nyilatkozatban mutatott rá néhány nappal ezelőtt a kormány pénzügyi politikájának kulisszatitkaira és a Dreptatea mai számában érdekes adatokkal egészíti ki Madgearu expozéját.

A Dreptatea rámutat arra, hogy a költségvetés egysúly, amellyel a kormány dicsekszik, csak papíronon létezik és csak könyvelési ügyeskedések eredménye. A valóság az, hogy az országra kivetett új adók és rendkívüli bevételi források ellenére is a költségvetésben deficit mutatkozik. Maga Cancicov pénzügyminiszter elismerte, hogy a folyó évi költségvetésre rendkívüli bevételi forrásokból

kétmilliárd 400 millió lejt vettek be. Az 1935—36 évi költségvetést ugyancsak 1 milliárd 900 millió lejt rendkívüli bevétellel támasztották alá: 700 millió lejt régi költségvetések likvidálásából, 400 millió lejt a kontingentálási alaphól és 300 millió lejt az ércpénzek vevetéséből.

Mint ahogy ezek az összegek még mindig elégtelenek voltak az egysúly felállításához, újabb 110 millió lejt vettek el a likvidációs költségvetéséből és rendes bevételként könyvelték el a kincstári bonokból befolyt 209 millió lejt. Es miután még mindig hiány mutatkozott, az első négy áprilisi nap 411 millió lejt kivevő inkasszóját, amely szabály szerint már az ezévi költségvetéshez tartozott, az elmúlt költségvetés javára könyvelték el. A könyvelési zsonglórködés és rendkívüli bevételi források 2 milliárd 630 millió lejt hoztak be; ilyen eszközökkel sikerült azután költségvetési „felesleget” kimutatni.

Az 1934—35. évi költségvetés javára egymilliárd lejt könyvelték el rendkívüli bevételi forrásokból. Ennek ellenére három és félmilliárd lejt tett ki a deficit, amely így összesen 4 és félmilliárd lejre rugott. Összesen 6 és félmilliárd lejnyi rendkívüli bevétel állott

Chanuka-estet rendeznek a cluji zsidó ifjusági szervezetek

Cluj, december 8. Hirt adunk már róla, hogy a Chanuka alkalmából a cluji zsidó ifjusági szervezetek a Keren Kajemeth javára műsoros estét rendeznek a katolikus gimnázium dísztermében. A gazdag műsor est előkészületei serényen folynak, a meghívók, illetve tiszteletjegyek kihelyezése már megkezdődött. Aki tévedésből nem kapott volna meghívót és erre igényt tart, jelentse be a Zsidó Nemzeti Szövetség Saguna uca 7 alatti irodájában, azonban tiszteletjegyet az est napján a helyszínen is kapható lesz.

A Chanuka-est műsora különben a következő:

1. Chanukáról emlékbeszédet mond Danzig Hillel.
2. Moajsz Cur. Előadja a Poale Cion ének-kara.
3. Chopin: H-moll Scherzo. Zongorán előadja Wald Renée.
4. Jiddis népdalok. Énekl Fanny Jutter.
5. Mese c. saját versét és héber fordításából szaval Adler Hubert.
6. Mendelssohn: Trios op. 49. Előadják: Strasserné Hermann Katica, Friedmann Ignác, Adler Ernő.

- Szünet.
6. a) Rosowsky: Wiegand; b) Seybold: Tiroler Tanz. Hegedűn előadja Faragó Ernő.
  8. a) Pergolesi: Siciliana; b) G. Verdi: Rigolotto (Questa o quella); c) J. Rumshisky: Hamavdil; d) F. Halévy: L'Ebrea (Rachelle, aller che Iddio). Énekl Gári Gyula.
  9. Beethoven: Sonata op. 109. E-dur. Zongorán előadja Strasserné Hermann Katica. 10. Patai Edit: Épitők dala. Előadja a Hanoar Hacioni szavalókórusa. 11. Előkép.

A cluji zsidó ifjusági szervezetek Chanuka-estje december 16-án este 9 órai kezdettel lesz a katolikus gimnázium (Str. Cogalniceanu) dísztermében.

— Az Akadémia Barisszia december 13-án, vasárnap este 9 órai kezdettel tartja meg legközelebbi ülését a Salom Clubban, melynek keretében dr Márton Lajos folytatja szociológiai előadásorozatát.

ARMEL

december 24

lyánál

iroda

tanța

Tévélatéza: Buzsák

OLLA GUMMI

Az orvosi vitég bizalmát bírja, mert minőségileg pótolhatatlan. Ne feledd, hogy az „OLLA” helyett előny utána-zásokat.

Dr. Danzig Samu harminc- éves jubileuma

Sighet zsidósága ünnepre készül. Holnap szombaton lesz harminc éve annak, hogy dr. Danzig Samu, a sighet-i szefárd hitközség főbírája válaszpárti s ezt az alkalmat kívánja felhasználni a város zsidósága arra, hogy megfelelő jubileumi ünnepek keretében juttassa kifejezésre főpapja iránt érzett őszinte szeretetét és mély tiszteletét. Dr. Danzig Samu az egészen kivételes és nagystílű zsidó rabbi típusához tartozik. Szerencsés harmoniában egyesül benne a szélesskálajú világi műveltség a nagy talmudi tudással és a mélyeséges vallásos lelkiélet és életmód a európai ember kifinomult és lecsiszolt modorával. Csak ilyen kivételes képességek tették lehetővé azt, hogy azon a nehéz posztón, amelyre harminc évvel ezelőtt hivatása állította, nemcsak kitűnően megállta a helyét, de áldásos működésével békét és harmóniát hozott az évtizedeken át felbolygatott sighet-i zsidó közösségbe.

Ama rabbi körül, amelybe dr. Danzigot meghívták, évtizedeken át dult az áldatlan harc Sighet zsidóságában. Az Uj Kelet olvasói ismerik ennek a harcnak egyes fázisait abból az érdekes regényből, amely a maramuresi chasidizmus történetét ismertette az Uj Kelet hasábjain. Ennek a harcnak végső eredménye az úgynevezett szefárd hitközség megalakulása volt, amely a sighet-i zsidóság ama elemeit foglalta magában, akik ortodox vallási feltevések mellett sem akartak mereven elzárkózni az új világ haladó szelleme elől.

Dr. Danzig Samunak, mint a szefárd hitközség első főbírájának szerepe e történelmi előzményekből önként adódott. Reá várt a hivatás, hogy a sighet-i zsidóságot vallásos karakterének megőrzése mellett közelebb hozza a modern idők szelleméhez és megteremtse a szintézist a hitközség és a haladás gondolata között.

Csak aki a maramuresi viszonyokat ismeri, értheti meg igazán, milyen nehéz és sok tapintatot igénylő volt ez a feladat, különösen ha meggondoljuk, hogy abban a városban kellett dr. Danzignak ezt a misztériót végeznie, ahol a zsidó közélet homlokterében a chasidizmus belső és külső harcai állottak. A fiatal tudóst azonban a nehézségek nem csüggesztették el, hanem ellenkezőleg, megacélozták munkáját. Dr. Danzig Samu a reá bízott, mondhatnánk történelmi feladatot nemcsak kitűnően végezte el, de elvégezte oly módon, hogy e munkája közben sohasem került összeütközésbe a maramuresi zsidóság tradícióival, sohasem keveredett harcba az ortodox nagyhitközséggel, hanem ellenkezőleg, mindig a maramuresi zsidóság egyetemleges lelkületének megszólaltatója volt. Kivételes papi kvalitásain kívül mindenek fölött emberi kvalitásai tették képessé dr. Danzigot e nehéz hivatás betöltésére. Szelíd, de mégis határozott egyénisége, közvetlen és valósággal elbájoszó modora, de főleg a belőle áradó mélyeséges emberszeretet még a legkérelmezhetőbb ellenfeleket is leszerelte már az első találkozáskor. A zsidó valláspolitikai kérdésekben és hitközségeknek lelki irányításában mindig fölötté állott a pártszenvélyeknek és tiszta ítéletét sohasem homályosították el elfogultságok, vagy kicsinyes érdekek. Tekintetét mindig a zsidóság magasabb céljai felé irányította. Sohasem a harcban álló csoportok, hanem a zsidóság egyetemleges érdekeit nézte és ez tette lehetővé számára, hogy harminc éven át valóban jóságos lelki atyja lehetett híveinek, akik mindenkor változatlan szeretettel és ragaszkodással vettek körül.

Dr. Danzig Samu a vágvecsei tisztes rabbi házból indult el útjára és tanulmányait előbb a pozsonyi, majd a frankfurti jesiván folytatta, ahol a világhírű Breuer rabbi tanítványa volt. Filozófiát a berni és müncheni egyetemeken hallgatott és önálló filozófiai tanulmányát: *Drei Genealogien der Moral* (Nietzsche, Paul Ree, Mandeville) a szakkritika nagy elismerésével fogadta. Bernben Ludwig Stein professzornak, a nagy filozófusnak házi inasaként volt. Itt ismerkedett meg Rákosi Jenővel, a Budapesti Hírlap főszerkesztőjével és ez ismeretség révén éveken át

a Budapesti Hírlap svájci levelezője volt. Ebben a minőségében küldött tudósításokat a lapnak a cionista kongresszusokról és abban az időben a Budapesti Hírlap volt az egyedüli nagy magyar napilap, amely objektív cikkeket közölt a cionizmusról.

1906-ban került a sighet-i rabbi körbe és azóta szakadatlanul aktív részt vett a város zsidó és általános közéletében. 1930 óta tagja a városi tanácsnak, mint a többségi felekezeti képviselője. Sigheten ugyanis a zsidó a legnagyobb felekezet és mint ilyen, joga van egy helyre a városi tanácsban. Bárhová állította dr. Danzigot a kötelessége, mindig mint egész ember állott a helyén, elismerést és megbecsülést szerzett nemcsak önmagának, de az egész zsidóságnak is.

Dr. Danzig legnagyobb érdeme azonban mindig önértékes és bátor magatartása a zsidóság képviselőjében. Nemzeti öntudat volt fellépésében, amikor a zsidóság ügyét kellett képviselnie akár hatóságok, akár más politikai tényezők előtt. Ebben a tekintetben több volt, mint rabbi, zsidó politikus volt a szó magasabb értelmében, aki mindig felismerte a zsidó nép feladatait és helyes utirányát a kor szellemében.

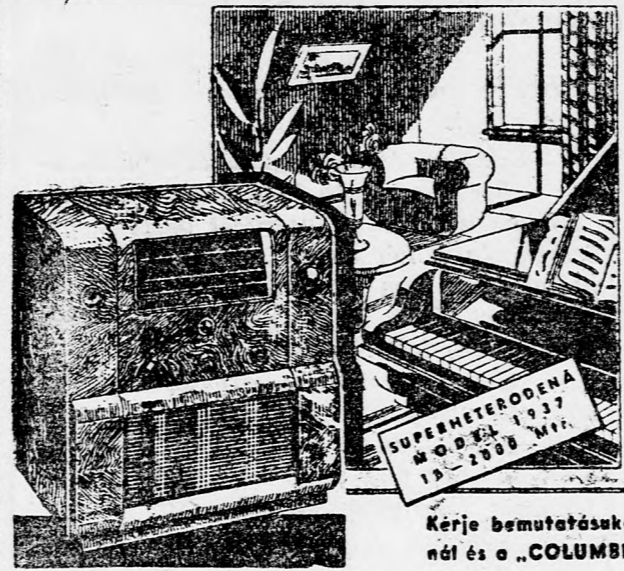
December 17-én öt hétre el- napolják a parlamentet

Külföldön töltik a karácsonyi ünnepeket a román politikusok

Bucuresti, december 10. A parlament december 17-én veszi ki karácsonyi szünetét, amely január 20-ig tart. A kormány még nem állapította meg a végleges sorrendjét azon törvényjavaslatoknak, amelyeket ebben az ülésszakban a parlament elé kíván terjeszteni. Egyelőre két törvénytervezet fekszik a kamara előtt: a bányatörvény módosítására és a mezőgazdasági termékek értékesítésére vonatkozó javaslatok. Ezeknek megszavazását sem várják a karácsonyi ünnepek előtt.

A politikai jellegű törvényjavaslatok betervezéséről a mai minisztertanács intézkedik. Ma délután Inculet helyettes miniszterelnök lakásán miniszterközi értekezletet

Az Ön otthonának kellemes hangulatához semmi sem hiányzik, csak egy..

Marconi
vagy
Columbia
TUNGSRAM lámpával

Rádió készülék

Ezek a készülékek a technika legújabb vívmányával vannak felszerelve: az új készülékkel a vételi tökéletesen tiszta és természetes hangot nyújt, hogy a legnagyobb igényű zeneértőket is teljesen kielégíti.

Kérje bemutatásukat minden városban megbízott viszonteladójától és a „COLUMBIA” S. A. R. cégnél, Bucuresti, Cal. Victoriei No. 48.
*HOKOK: Timisoara, Cluj, Cernăuți.

Nemcsak lelkipásztor volt hitközségének, hanem a szó szoros értelmében a maramuresi zsidóság vezére volt az elmúlt harminc év minden szakaszában.

Harminc éves működési jubileumán nemcsak Sighet város zsidó és nem zsidó lakossága, de Transzilvania egész zsidó közvéleménye is szeretettel köszönti a jubiláló főrabbit. Az Uj Kelet szerkesztősége ugyancsak ott van az ünneplők között és sok szerencsét kíván a kitűnő dr. Danzignak további áldásos működéséhez.

(m. e.)

Teitelbaum Joel főrabbi a satu-marei zsidó kórházért

Satmar, december 10. (Az Uj Kelet tud.) A satu-marei zsidókórház ügye eddig sajnálatos lassúsággal haladt előre. Kihívősen távol tartja magát az akcióktól a zsidóságnak egy tekintélyes rétege. Valószínűleg abból a feltételekből kiindulva, hogy a főrabbi nem hivatott akciónak. Az elmúlt szombaton azonban ebben a tekintetben örömdetület fordulat állott be.

Teitelbaum főrabbi a Saar Hatorah-ban megtartott homiletikai fejtegetései közben a zsidó kórházról is megemlékezett. A Tóra-ból vett idézetekkel és példákall igazolta és a Talmud bölcsenek ezekhez az idézetekhez és példákhoz fűzött poétikus kommentárjaival bizonyította, hogy a kórház ügye egyenrangú az életmentéssel, hogy a zsidó kórház fenntartása nemcsak életmentést, hanem egyszerűen lélekművelést jelent és azért a zsidó közösségre nem lehet közömbös. Mert habár a zsidókórház fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül minden szenvedő ember részére, minden gyógyulást kereső beteg részére nyitva áll, mégis megkülönböztetett fontossággal bír a zsidó betegek részére és nem tudhatja senki sem, nem lesz-e szükség valamikor erre a zsidó kórházra. Azért mindenki kötelességévé teszi, hogy erejéhez mérten vegye ki részét ebből a nemes emberbaráti és elsősorban zsidó akcióból. Kijelentette a főrabbi ur, hogy nem hogy ellene volna, de határozottan híve ennek az akciónak.

A mindvégig szellemes, magas színvonalú homiletikai fejtegetés, amelyből a főrabbi nemes emberszeretete sugárzott ki, a szépségszerű hallgatóságra mély benyomást tett. Egy másuttan járultak a Tóra elé, amelyet a főrabbi ur olvasott fel és a Tóra előtt ajánlottak fel kisebb-nagyobb összegeket a nemes célra. Maga a főrabbi járt elől a jó példával és ő is felajánlott egy összeget a kórház javára.

A főrabbinak a kórház ügyében tanúsított magatartását örömdetületnek tartják Satmaron, amelytől a kórház ügyének fellendülését várják. Különös aktualitást ad a dolognak a f. hó 13-án, vasárnap a kórház javára megtartandó halestély, amelyen most már a zsidó társadalomnak az a rétege is részt vehet, amely eddig távol tartotta magát. Reméljük is, hogy mindenki, aki még eddig nem tanúsított érdeklődést ez iránt a rendkívül fontos és nemes ügy iránt, most el fog jönni és erejéhez képest mindenki hozzá fog járulni a zsidó kórház fenntartásához.

A főrabbi ur szavaival fejezzük be: Adja Isten, hogy a kórház ügyében megindított akció sikerrel járjon és adja Isten, hogy legyen mindenki egészséges, hogy ne legyen rá szükség.

A vasárnap megtartandó zsidókórházi halestély iránt meggyeztette nagy az érdeklődés.

Dr. Becsky Irén orvosnő (a wieni Lázár-gyermekklinika v. aszisztense) vezetése alatt álló

Gyógypedagógiai Otthon

felvesz bejáró és (korlátolt számban) bentlakó gyermekeket.

Sikerrel gyógyít:

Beszédhibát, dadogást, halló-némakat, nehezen nevelhető gyermekeket (notórius hazudozást, lopást, korai sexualitást, dührohamot), gyermek-idegbetegségeket. Eredményeikről számos referencia.

CLUJ, Calea Regiei Ferdinand Nr. 71.

(s. l.)

Meghalt Luigi Pirandello

A modern európai drámaírás egyik legérdekesebb, legtöbbet vitatott egyénisége: Luigi Pirandello, ma reggel, tüdőgyulladás következtében, meghalt Rómában.

Viszonylag elég korán, hatvankilenc éves korában ragadta el a halál a nagy egyéniségekben, különösen a diktatura uralma óta rendkívül szegényre vált modern olasz irodalom eme kétségkívül reprezentatív alakját.

Luigi Pirandello lírikusként kezdte pályafutását; közel tíz verskötete jelent meg anélkül, hogy tartósabb sikereket tudott volna elérni. Nem kisebb munkásságot fejtett ki Pirandello, mint elbeszélő és regényíró is.

Elbeszélései és regényei a naturalista és expresszionista emberábrázolás határterületein mozogtak; ragyogó íráskészséggel és az emberi lélek kitűnő ismeretével írta meg őket, de új utakat, új területeket nem nyitott az olasz elbeszélő-irodalom területén. Jóval elmúlt már negyvenéves, amikor első drámáiról sikereit kezdte aratni. Ezt a sikert azonban inkább a megdöbbenés, mint a komoly elismerés hangulata kísérte, mert Pirandello első drámái, éppúgy mint következő alkotásai, valósággal felborították azokat a drámaírói tradíciókat, melyeket a közönség részben a klasszikus shakespearei, részben a klasszikus poigári (Iben, Strindberg) drámaíróirodalomból örökölt.

Luigi Pirandello kétségkívül forradalmi módon alakította át a modern drámaírást. A külső cselekvés, a mindent eldöntő tett területéről egy sokkal ingatagabb területre helyezte át drámáinak színterét: az ismeretlen ember ismeretlen lelkének területére.

A nyílt színdélmény harca helyett Pirandello a tudatalatti gondolatok és szimbólikus „cselekedetek” színterévé változtatta át a színpadot, ahol a testi valójukban megjelenő

tervezet képezte. Kidolgozták végleges formájában a parlament elé terjesztendő törvényjavaslat szövegét.

A Capitala értesülése szerint a román politikusok nagyrésze külföldön tölti a karácsonyi ünnepeket. Franasovici közlekedési miniszter és Saveanu kamarai elnök Párizsba utaznak, ugyancsak kamarai elnök Mihály és Madgearu is. Utóbbi a francia fővárosból Londonba folytatja útját és ott fontos megbeszéléseket fog az angol politikai élet vezetésével folytatni. Iunian Bécsbe megy, míg Averescu marsall Olaszországba tölt néhány hetet.

szereplők tulajdonképpen csak saját lelki problémáik marionettjei.

Külső dráma helyett tehát belső drámát adott, a modern lélekelemzés alapelvein felépülő színpadi alkotásokat, melyeknek szereplői természetszerűleg passzívok, talán egyenesen köldökknézők, akik az élet valóságos síkjain gyámoltalanul és bizonytalanul mozognak.

Hatalmas művészi erő, vizuális jelentő tetséget kellett ahhoz, hogy a színpad nagyon is realiztikus világában ezek a Pirandello-figurák hihetőnek tűnjenek fel.

Es mégis: hihetők voltak; Pirandello zsenije sikeresen hajtotta végre — irodalmi vonatkozásban — azt a materializációs folyamatot, amellyel meghibbant eszű szellemidézők olyan régen hiába próbálkoznak.

Természetesnek kell tartanunk, hogy a fenti írói kvalitásokkal Pirandello sohasem hódította meg a tömegeket, hogy drámái csak egy egészen kicsiny műértő és lelkes közönség számára voltak igazán élmények.

De ezen a szűk és értékes területen hatása annál mélyebb és marandóbb volt. Pár év alatt Pirandello nevét szárnyára kapta a világhír és nemrégiben az irodalmi Nobel-díjjal is kitüntették, főleg „Hat szerep keres egy szerzőt” és „VII. Henrik király” című drámái alapján.

Pirandello igaz barátja volt a zsidóságnak és Freud professzornak, akinek lélektani felfedezéseit — az irodalomra nézve is — korzalkalotónak tartotta.

Halála igaz, benézéses részvétet vált ki az európai irodalmi életben, melynek egyik leg-élőkebb helyen nyilvántartott, bár kritikai vonatkozásban nem egyszer kikezdett, nagy alakja volt.

F
az
Hogyan aka

Chur, december 10. Chur városa tegnap órák érdeklődésének középpontjában volt az a csendes svájci hangyaboly. Feszült légkör sokasága, rengeteg külszoból, nyomja rá bálátára. A svájciak szorgalmat, mely jól szokták elnézni az ideakármí is történik. Mostottak. Ez a Frankfurts kihozta békétlenségük tatkoznak, találgatnak néznek a nagy per kin

**Száz náci és
ujás**

De a svájciak a háfigyelik a nagy csata a graubündeni körzet

Kik ité

A kanton-törvényszék helyettes elnökéből és állt. Az elnök, dr. Antalelnök dr. J. Violi, a Niovia, Christian Gantnagy és dr. Peter Sende. Az elnök kivételével jogászok, hanem laikus tagjai ugyanis a pártzonyos időtartamra és Svájcban nem kötik. Egyedül az elnöknek lennie.

A graubündeni büntregi, mint amilyen me tonok törvényeivel ellen kanton gyilkosságát tást, mint 15-től 20 é 15 éves fegyház en jön számításba. Csak rülhet sor halálos íté nyosságok alapján g hogy a gyilkos teljes ban és megfontoltan k

Az egye

A graubündeni bírós a többi kantonok esk gyakorlatától, hogy a tanuk kihallgatásától les esetekben tér el e anyagnak tulajdonkép tárgyalása az előzet adata.

Eppen ezért maga e mondható éppenséggé száz külföldi újságró ber, aki idereseglett, galmas szembesítések son és hiába vár arra kérdések tüzevel os akiknek érdekes Ezen a tárgyaláson tanukináz.

Frankfurter perébé gat ki a bíróság — és ez Wilhelm Gustál által megnevezett tá dözötték, a menekül beidézését megtagadt

Az

A vád hivatalos ké ügyész, a svájciak az arcán és tekintet alakult véleménye v hetne ugyanazt mo védelem képviselő harcra kész erők vo toff asszony első y prung. A svájci ne zetének, az ugyneve jogtanácsosa és biz a frontisták elleni ügyében. Cion bölc tárgyalásán is ő v löje.

Dr.

Sokkal érdekesel magánvád másik

Frankfurter David az esküdszék előtt

"Hogyan akarták a nációk félrevezetni a svájci vizsgálatot. A nációk elégedetlenek a vádbeszéddel"

Chur, december 10. (Az Uj Kelet tud.) Chur városa tegnap óta a világközelemény érdeklődésének középpontja. Két hónap óta ez a csendes svájci város megbolygatott hangyaboly. Feszült légkör, izgatott emberek sokasága, rengeteg külföldi, mindenféle nemzetiségű, nyomja rá bélyegét a város arcára. A svájciak szeretik a nagy idegenforgalmat, mely jól jövedelmez a hűvös sztrápa elnevezésű idegenek nyugtalanságát, akármilyen történik. Most azonban ők is izgatottak. Ez a Frankfurter—Gustloff per őket is kihozta békétlenségükbe, ők is hevesen vitatkoznak, találgatnak és lázas várakozással néznek a nagy per kimenetelére.

Száz náció és száz külföldi újságíró

De a svájciak a háttérben, visszahúzódva figyelik a nagy csatateret, a frontot, mely a graubündeni körzet nagytanácsának tárgyalóterme, ahol a churi kanton-törvényszék ülészik. Nem nagy terem ez. Mindössze háromszáz ember fér bele és ezért a front az uccára is kiterjed. Két nagy különítmény különös mozgása és élénk tevékenysége vonja magára a közfigyelmet. Az egyik a németországi, Hitler rohamcsapata, az a száz náció, akiket a Harmadik Birodalom küldött Churba. A másik ugyancsak száz tagot számlál s ide tartoznak a külföldi újságírók és úgy néz ki ez a két tábor, mintha két ellenes frontot alkotnának. A nációk különösen titokzatosak, csak egymás között érintkeznek és senki idegennek nem állnak szóba. Az újságírók viszont rendkívül fürgék, ide-oda futkosnak, mindenkiel beszélnek és sűrűn jegyzetnek.

Kik ítélkeznek Frankfurter David fölött

A kanton-törvényszék egy elnökből, egy helyettes elnökből és három szavazóbíróból állt. Az elnök, dr. Anton Rudolf Ganzoni, az alelnök dr. J. Violi, a bíróság tagjai G. B. Nivola, Christian Gartmann st. moritzi ör. nagy és dr. Peter Sender.

Az elnök kivételével a bíróság tagjai nem jogászok, hanem laikusok. A kanton-bíróság tagjait ugyanis a pártok választják meg bizonyos időtartamra és így a bírói hivatást Svájcban nem kötik jogi előképzettséghez. Egyedül az elnöknek kell képzett jogásznak lennie.

A graubündeni büntetőtörvény éppolyan régi, mint amilyen merev. Más svájci kantonok törvényeivel ellentétben a graubündeni kanton gyilkosságért nem ismer más büntetést, mint 15-től 20 évig terjedő fegyházat. A 15 éves fegyház enyhítő körülményeknél jön számításba. Csak abban az esetben kerülhet sor halálos ítéletre, ha a bírák bizonyosságok alapján győződnek meg arról, hogy a gyilkos teljesen normális lelkiállapotban és megfontoltan követte el tettetét.

Az egyetlen tanu

A graubündeni bíróság abban is különbözik a többi kantonok esküdtörvényszékétől és joggyakorlatától, hogy a tárgyaláson eltekint a tanúk kihallgatásától és csak egészen kivételes esetekben tér el ettől a szokástól. A peranyagának tulajdonképpeni feldolgozása és leírása az előzetes vizsgálatnak a feladata.

Eppen ezért maga a tárgyalás menete nem mondható éppenséggel dinamikusnak. Az a száz külföldi újságíró és a sok kíváncsi ember, aki idereseglett, hiába várja, hogy izgalmas szembesítések történjenek a tárgyaláson és hiába vár arra, hogy a bírák kereszt-kérdések tüzevel ostromolják meg azokat, akiknek érdekes mondanivalóik lehetnek. Ezen a tárgyaláson nincs és nem is lesz tanuk.

Frankfurter perében egyetlen tanu hallgat ki a bíróság — és ez is nagy dolog — és ez Wilhelm Gustloff özvegye. A védelem által megnevezett tanu — németországi üldözöttek, a menekültügyi főbiztos, stb. — beidézését megtagadta a bíróság.

Az ügyész

A vád hivatalos képviselője dr. Darms churi ügyész, a svájciak nyugalma és hűvössége az arcán és tekintetével is elárulja, hogy kialakult véleménye van az ügyről. Nem lehetne ugyanezt mondani a magánvád és a védelem képviselőiről. Mindkét oldalon harcra kész erők vonulnak fel. Hedvig Gustloff asszony első jogi képviselője, dr. Ursprung. A svájci nemzeti szocialisták szervezetének, az úgynevezett nemzeti frontnak a jogtanácsosa és bizalmi embere. Specialista a frontisták elleni rágalmozások és vádak ügyében. Cion bölcsei jegyzőkönyvének berni tárgyalásán is ő volt a vádlott fél képviselője.

Dr. Grimm

Sokkal érdekesebbnek látszik azonban a magánvád másik képviselője: dr. Friedrich

Grimm. A churvidéki Essenből való és a Harmadik Birodalom egyik legnagyobb nemzeti szocialista ügyvédje. Nagy szakértő a politikai gyilkosságok perében. Ő képviselte a nemzeti szocialista pártot az emlékezetes kairói perben, amelyet a kairói zsidó hitközség indított a zsidóságot rágalmozó náci-propaganda ellen. Amikor pedig Berthold Jacob, a Svájcban elhurcolt újságíró ügye kapcsán arról volt szó, hogy választott bíróság elé viszik az affért, Grimmt szemelték ki arra, hogy a bíróság előtt a hivatalos német álláspontot képviselje.

A tárgyalóteremben minden hely foglalt. De sokkal nagyobb azoknak a száma, akik kintrekedtek és a folyósókon és a tárgyalóterem épülete előtt várják a tárgyalásról szóló híreket.

Frankfurter védője

S ha Grimm a nemzeti szocialista Németország egyik legjelesebb ügyvédje, úgy dr. Eugen Curti, aki Frankfurter védője a perben, Svájc egyik leghíresebb jogásza. Előkelő svájci jogászcsalád sarja, melynek tagjai nagy érdemeket szereztek a svájci jog fejlődésében és tökéletesítésében. Az igazság harcosának ismerik Svájcban, aki minden gáncs és gyűlölködés ellenére is szilárdan kitart a demokrácia mellett.

A szemben álló felek harca tulajdonképpen nem itt folyik le a graubündeni bírák színe előtt. Ez a tárgyalás csak utolsó fázisa ennek a harcnak, amelyet hallatlan energiával és buzgalommal vívtak meg a szembenálló felek. Megkezdődött abban a pillanatban, amikor a davosi gyilkosság híre a Harmadik Birodalomba eljutott. Nyomban kisütöttek, hogy Frankfurter nem saját elhatározásából követel el a gyilkosságot, hanem eszköze volt az úgynevezett "világzsidóságnak" és a bolsevistáknak. Ehhez mindenekelőtt azt kellett bebizonyítani, hogy Frankfurter maga is bolsevik volt és hogy valamely szervezetnek a szolgálatában állott.

A nációknak gyakorlatuk van a bizonyítékok gyártásában. Most is megmutatták ez irányú képességeiket.

Míg egyfelől a hivatalos vizsgálat megállapította, hogy Frankfurternek Bernben nagyon kevés ismerőse volt és azok is politikamentes emberek, és hogy maga a zsidó diák is mindig laikus volt politikai tekintetben, — a másik oldalról ördögi gyorsasággal jelentkeztek az ellenbizonyítékok.

"Hans" levele

1936 február 4-én történt a gyilkosság. Február 5-én, vagyis egy nappal a tett elkövetése után levelet postáztak David Frankfurter címére. A levelet délután hat órakor pecsételték le és feladóként Hans Rowarik churi orvostanhallgató szerepelt. A levelet február 4-ről keltezték. Az antdatált levél szövege a következőket tartalmazza: „Kedves Davidom, hü barátom!

A váróteremben ülök és mellettem ül egy churi férfi, aki ezt a levelet vízi vonaton nekem, Davosba. Amint telefonon közölte velem, még nem tudat leitni a kutya Gustloffot. Remélem, hogy ez nekem ma, vagy holnap sikerülni fog. Átkozott legyen ez a disznó kutya. Ha nem kaptad volna még meg az alkalmas golyókat, úgy küldhetek még nekéd.

A párt részéről 50 ezer frankot fizettek ki nekem Zürichben, nekéd járó jutalomként.

40 ezer frankot megfelelő helyen helyeztem el részre, ahol bármikor megkaphatod azt. Az angol párttól 200 font és az osztrák párttól 5000 schilling érkezett a te részre, amit a 3. számú helyre adtam oda megőrzés végett...

Az 50 ezer frankból maradó 10 ezer frankra Ferry-nek, Karinak és nekem van szük-ségünk, hogy holnapután Berlinbe utazhassunk. Még ma Münchenbe utazom, ahol találkozni fogunk holnap. Ferry és Karl Zürichből jönnek közvetlenül Berlinbe „215 Strasse Nr. 67.“ alatt fogunk lakni és innen fogjuk megdolgozni a „disznó kutya Hitler.“ Ferry már januárban előkészítette a talajt, amikor Berlinben volt. Adolfa, mint gaz kutya fog elpusztulni. Göringre és Göbbelsre is sor kerül ezután.

Hü barátom te mindezt tudod és Ferryvel és Karival együtt kívánunk neked sok szerencsét feladatodhoz. Ne rettenjen vissza attól, hogy Gustloffot könyörtelenül elintézed.

A te hűséges Hansod.” Természetesen megállapították, hogy Hans Rowarik nem létezik.

Egy hamis tanu

Nemsokára a davosi levél megérkezése után lépett fel Otto Juelich, a hollandiai német színész, aki valamikor Frankfurtban élt. Juelich azt állította, hogy Frankfurter már frankfurti tanulmányai idején beszélt arról, hogy meg kell ölni Gustloffot. Jellemző, hogy amikor Frankfurter Frankfurtban élt, fogalma sem volt még Gustloffról, nevét sem tudta és Hitler sem volt még uralmón. Ez is elegendő ok volt ahhoz, hogy a vizsgálóbíró kicsit utána nézzen a dolognak. És kiderült, hogy Juelich ur, aki 1935 augusztusában került Hollandiába feleségével és mint humo-

Megszűnik a vizumkényszer Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia között

BUCURESTI, december 10. Mint launk tegnapi számában megírtuk, Jugoszlávia és Románia között megszüntették a vizumkényszert. A késantant tárgyalásai során az intézkedést Csehszlovákiára és Romániára is kiterjesztették. Néhány nap múlva hivatalos köz tudomásra hozzák, hogy Románia és Jugoszlávia között, illetve Románia és Csehszlovákia között megszüntették az utlevélvizumkényszert.

Rudnicki vezérkari főnök méltja ja Samsonovici tábornok varsói látogatását

Varsó, december 10. (Rador.) A Polska Sbrojna, a hadsereg szervezete a román-lengyel szövetségről cikkeztek. A cikk sorai közé Károly király, Pilsudski marsall és Ferdinánd király képei vannak iktatva. Rudnicki ezredes, a cikk szerzője méltja a két ország szövetségét, emlékeztetve a román-lengyel fegyver-barátságra és Károly király pozitív magatartására azzal kapcsolatban. Samsonovici tábornok látogatása — írja a lap — bizonyítéka az

annyira kifejező módon felvett katonai együttműködésnek. A román vezérkari főnöknek alkalma nyílik megismerni hadseregünket és értékelni azt. Antonescu külügyminiszter látogatása után, amely konszolidálta szövetségünk alapjait, Samsonovici tábornok utja ugyanazt teszi a nemzetvédelem terén, mert a mai helyzetben a hadsereg és külpolitika kéz a kézben haladnak.

Ismerje meg Spanyolországot! Földjének és városainak szépségét!

Rekonszervés, drék, sztracsaiton népét! Olvassa el

SZABO IMRE:

TOLEDO

című érdekes regényét, melynek háttérben fejbontakozik a régi és mai Spanyolország. Egyszerű kötet ára 40 lej. Számozott példány 30 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában Chuj, Str. Baroa L. Pop 10.

rista kereste meg kenyerét. Ugyálszik azonban, kevés volt ez neki, mert német és holland egyének egyaránt többszörösen feljelentették őt csalásokért. Először a hitlerista rezsim uralomrajövele előtt Németországban, majd másodszor Hollandiában itétek el együttvéve hat hónapra. Juelich jelenlegi tartózkodási helye ismeretlen.

A vádirat és a vádbeszéd

A tárgyalás első napján elhangzott a vádirat. Lényegében nem mond újat. Megállapítja, hogy a vádlott a németországi zsidóság martíriumáért akar bosszút állani. Frankfurter nem volt semmilyen politikai párt, vagy szervezet tagja és tettét egyedül hajtotta végre. A merénylet elkövetése után öngyilkos akart lenni, de ehhez már nem volt elég lelki ereje.

Következett a vádbeszéd, amelyről nagyon sokat vártak a nációk. Alapjában véve csatlódtak, jóllehet az ügyész megtette a kötelességét. Különösen kiemelte, hogy Frankfurter már három hónappal a gyilkosság előtt megvásárolta pisztolyát és előre megfontolt szándékkal követte el a gyilkosságot. Az ügyész a graubündeni büntetőtörvények által előírt büntetés közepértékét választotta és 18 évi fegyházat, a vádlott polgári jogainak megvonását és Svájc területéről való örökös kitiltását javasolta.

A németországi náci lapok máris nem titkolják elégedetlenségüket s amint ez már a tárgyaláson résztvevő német különítmény hangulatából is látható volt, keveslik az ügyész által kért büntetést.

A nemzeti szocialista lapok a vádiratot is kifogásolják és különösen azt, hogy elhaggya a gyilkosság háttérét, nevezetesen azokat a zsidó mesterkedéseket, amelyek Frankfurter tettének elkövetésére vezették. A vádirat ugyanis nem honorálta a nációk „mesterkedését“ és nem adott hitelt azoknak a „bizonyítékoknak“, amelyeket Frankfurternek a „világ-zsidósággal“ és a bolsevikiekkel való szervezeti kapcsolataira nézve produkáltak.

A Berliner Lokalanzeiger kommentálja a törvényszéki orvosszakértő véleményezését és megállapítja, hogy az túllépte hatáskörét, sőt azt a vádat emelte ellene, hogy provokálta Németországot, azt a hitet keltve, hogy nem a gyilkos, hanem a meggyilkolt Gustloff volt a tulajdonképpeni bűnös.

FILM ÉS SZÍNHÉZET

A MÜSORA

Herodiada.
Tosca (iskolai ma-
...
este Herodiada.
Soc. Gh. Dima") Sim-

MUSOEA:

Francisco pusztulása).
zalmas földrengés re-
Gable, Jeanette Mac-
Spencer Tracy. Az
almasabb, monumentá-
adások kezdete: 3, 5,

MUSORA:

nyar feliratokkal: I.
Monumentális film-
vor, Spencer Tracy,
nk. Shirley Temple,
II. Híradó. Helyárak:
te: 3, 6, 9 órákor.

MUSORA:

pénteken és szomba-
or: I. Múltak az is-
Fősz.: Willy Fritsch,
ele Sondruch. II. A
Dráma. Főszerepben:

ÉRTESÍTÉSEK

szó 2 lej, vastagabb
apróhirdetés 20 lej.
zálalék kedvezmény.
re fizetendő. Jelgés
tunk, ha portóbélyeg
e van.

nagy diszkréción mel-
el a Mirea házasság-
gele Ferdinand 116.

vidékre. Értekezni:
I. G. Duca 8.

ciát létesíthet magá-
Egzsiztencia" jeligére

nyelvé, délutáni órák-
nél munkát vállalná.

s korig benősülhet.
ap. Fényképes aján-
kéretnek a kiadóihi-

ett fűszer, cse-
ság miatt. Cim a

való, komoly, vallá-
egzsiztenciával ren-
es házasság céljá-
tel leveleket „Fiatal”
vábbit.

leg- obb re

COCHOW:

Don - gia

s Don 314 oldal
napok 320 oldal
szádas 292 old.

teljes má !!!
gultatlan regény
lakulásáról.
A.

HIREK

— Az olasz királyné Németországban. Ber-
linből jelentik: Az olasz királyné néhány nap
óta Casselben tartózkodik, ahol leányát,
Mafalda Hessa hercegnőt ápolja, aki súlyos
influenzában szenved.

— Változatlan marad az idő. Holnapi idő-
prognózis: Csökkenő légnyomás, további kö-
rös idő, borús ég derülő irányzattal az or-
szág nyugati részeiben, enyhe keleti szél,
változatlan hőmérséklet.

— A mexikói kommunista párt elhatároz-
ta, hogy megakadályozza Trockij letelepedé-
sét. Mexikóból jelentik: A mexikói kommu-
nista párt elhatározta, hogy lehetetlenné teszi
Trockij letelepedését Mexikóban, ha a kor-
mány erre engedélyt adna. E célból a kom-
munisták minden eszközt megengedhetőnek
nyilvánítanak és szükség esetén mozgósítják
a proletármilizációt.

— Kozma magyar belügyminiszter Berli-
nben tanulmányozza a német rendőrségi intéz-
ményeket. Berlinből jelentik: Kozma magyar
belügyminiszter holnap ideérkezik 8 napi tar-
tózkodásra. Frick német belügyminiszter tár-
saságában tanulmányozni fogja a német
rendőrségi, állambiztonsági intézmények és
különböző társadalmi szervek működését.

— Egész Portugáliát gyászborította a
megyven gyermekáldozatot követelt iskola-
épület beomlása. Lisszabonból jelentik: Egész
Portugáliát gyászborította a Porto de
Moz-i katolikus iskolában történt szerencsét-
lenség, amelynek 44 halálos áldozata van,
nagyraézt 9—10 éves gyermekek. A kör-
nyékbeli kórházakba mintegy 200 sebesültet
szállítottak, akik nagy többségük állapota
súlyos.

Siruhák

hölgyek részére a leg-
újabb divat szerint
speciális kivitelben:

Mózes Andor

CLUJ, Str. Memorandului 2. szám.

* Újtás a töltőtollak terén. Mint értesít-
tünk, a helybeli Boros papirkereskedő cég
egy új rendszerű gravírozó gépet kapott
Amerikából, mivel töltőtoll vevőinek a nevét,
vagy a kívánt szöveget ingyen bevésli.

— A satumarei izr. Nőgyűlés és népkönyha
47-ik évi közgyűlése. Satmarról jelentik:
Vasárnap délelőtt impozáns ünnepély keretén-
ben, a társadalom minden rétegének nagy
érdeklődése mellett tartotta meg rendes évi
közgyűlését a helybeli izr. Nőgyűlés. Dr
Weiszbrun Zoltán román és Rooz Samuné
diszelnöknő magyar nyelvű megnyitójá után
dr Guttman Béla főtitkár tartotta meg évi
jelentését. A mindvégig nívós beszámoló kü-
lönösképpen dicséretesen emlékezik meg Rooz
Samuné diszelnöknőnek fáradságtalan agili-
tása, valamint segítő munkatársainak kész-
sége és fáradhatatlan közreműködésért. A
jelentés szerint dicséretet érdemelnek Gás-
pár Edéné alelnöknő, továbbá ifj. Reiter
Mórné, Guth Sándorné, Grosz Dávidné, Vá-
mos Aronné, dr Benedek Józsefné, Rosen-
blum Emanuelné, Schönberger Mancsi, Roth
Simonné, dr Burger Dezsóné, Schwartz Zol-
tánné és Rothbart Jenőné. A titkári jelen-
tés után leleplezték Markovits Ignácné disz-
elnöknőnek arcképet évek óta kifejtett áldá-
sos tevékenységéért. A megjelentek lelkesen
ünnepelték és jókívánságaikkal látták el.
Dr Fischer Sámuel tartotta meg az ünnepi
beszédet, melynek során ékes szavakkal
emelte ki Markovits Ignácné 25 éves elnöki
működésének ragyogó jelentőségét. Marko-
vits elnökő meghatóttan, könnyes szemek-
kel mondott köszönetet ünnepi beszédéért. A
testvéregyesületek üdvözlése után megjejt-
ték a választásokat, melyen a következő
vezetőséget választották meg: Diszelnöknők
Rooz Samuné és Markovits Ignácné, elnökök
Princz Armin és Gáspár Ede, alelnökök
ifj. Reiter Mórné, Guth Sándorné, Roth Si-
monné, Gáspár Edéné, Vámos Aronné, dr
Guttman Bélané, Berger Mártonné, Grosz
Dávidné, Schön Antalné, Wertheimer Sán-
dorné, Halász Imre, dr Jeremiás Jenő, Havas
Emil és Pilius Kornél. Főtitkár dr Guttman
Béla, főjegyző Weiszbrun Zoltán, tr. főpénz-
táros Kaufmann Józsefné, főpénztáros Ro-
senblum Manoné, pénztáros Edelmann Mik-
sáné, házigazdónok László Sámuel, titkár és
könyvvélő Korai Arnold. A népkönyha ve-
zetői dr Burger Dezsóné és Schönberger Mancsi,
szegényügyek intézője Roth Simonné. A köz-
gyűlést Gáspár Ede elnök köszönő szavai
zárták be.

— Nem drágul meg a hús. Megirtuk, hogy
a mészárosok kérését adták be a városi tan-
ácshoz, amelyben a húsárak felemelését kér-
ték az előmarha megdrágulása folytán. A
város időközi bizottsága dr László Tibor
vágóhídi igazgatót kérte fel a húsárak ismer-
tetésével. Dr László véleménye alapján,
amelyet a legutóbbi időközi bizottsági ülés-
sen terjesztett elő, a város vezetősége elvetet-
te a mészárosok kérését.

— Shakespeare élete, kora, műve. 30 éven
át foglalkozott Sebestyén Károly a kitűnő
magyar esztétikus és dramaturg „Shake-
peare élete, kora, műve” c. most megjelent
művével. Shakespeare életének és korának
rendkívül színes és érdekes leírása a halha-
talan angol költő minden munkájának ki-
merítő tartalmi ismertetésével valóban párat-
lan mű a maga nemében. Shakespeare-nek
minden idők legnagyobb írójának és egyén-
ségének rendkívül érdekes és regényes élet-
leírásán kívül, amely amellettt pontos és adat-
szerű is, mesteri kézzel és színezéssel ismer-
teti a kort, az akkori embereket és életet.
Sebestyén Károly „Shakespeare élete, kora és
műve” c. könyve Részavölgyi kiadásban, re-
mek kiállításban 310 lap, 139 lej minden
könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Cluj.

— Éveken át székszorulásban szenvedő
egyéneknél reggel és este egy-egy negyed-
pohár természetes „Ferenc Józsi” keserűviz-
nek kitűnő hatása van, úgy, hogy a bélmü-
ködés elrendeződik, a gyomoremésztés élén-
kül, az anyagcsere fokozódik, aminek követ-
keztében a közérzet rendkívül javul. Az or-
vosok ajánlják.

— Csak januárban ejtik meg a bírói ki-
nevezéseket. Bucurestiből jelentik: A bírói
karban való áthelyezések és előléptetésekre
csak január végén kerül sor a bucuresti la-
pok értesítése szerint, tehát az időközben
Párizsba utazó Djuvara igazságügyminiszter
visszatérte után.

— A clujai zsidó iparosok agmenháza ja-
vára f. hó 13-án, vasárnap délután 4 órai
kezdettel a „Regál” kávéház tulajdonosai
nagy műsorrall egybekötött tea-délutánt ren-
dez. Kéretük Cluj város zsidó társadalmá,
hogy ott minél nagyobb számban megjelen-
ni szíveskedjék.

— Eugen Clonja lett a bucuresti szigu-
ranca vezetője. Bucurestiből jelentik: Eugen
Clonja felügyelő megbízást kapott a bucu-
resti állambiztonsági hivatal vezetésére Bu-
nescu helyébe. Clonja Eugen éveken keresz-
tül a clujai rendőrkészura titkára volt és a
kormányváltás után került Bucurestibe.
Ott rövidesen a parlamenti rendőrség egyik
vezetője lett és innen lendült a bucuresti
állambiztonsági hivatal főnöki tisztjébe.

— Ügyvédeknek nélkülözhetetlen az „In-
dexul Legilor” néven megjelent törvényim-
tár új kiadása, amely az 1918 évtől mindmáig
megjelent törvények és rendeletek szabatos,
részletes és áttekinthető felsorolását
tartalmazza, szakminisztériumokra felosztva
és betűsoros tárgymutatóval ellátva. Ara,
utánvéttel is 120 lej. Megrendelhető szerző-
nél: dr. Rösler Viktor, Cluj Str. Vasile Gol-
dis 20. c.

Megbízható, elegáns és olcsó

ruhát

csak

Silberger Ernő

ujjonnan megnyitott úridőruházati szabó-
szalonja készít C. Reg. Ferdinand 2/a
Dus szövetraktár. Platintár felett.

Thomas Mann: József Egyiptomban. A
Nobel-díjas nagy német író új regényét az
egész művelt világ nagy érdeklődéssel várta.
Ez az új mű folytatása a nagy József-soro-
zatnak, azóban önmagában is teljes egész.
Egy roppant kaland, egy sok ezer éves tra-
gikomédia regénye: József és Potifárné ka-
landjának megdöbbentően elmélyített és egy-
ben mitológikus magasságokba emelt tör-
ténete. Ahogy az eladott rabszövegéből a gyen-
géd és hatalmas Potifár udvarmestere lesz,
ahogy évek során át egyre lángolóbbá érik
íránta ura szerelmemmiserő feleségének
szenvedélye és ahogy a tiszta ifjú elbukik a
szenvedély forgatagában: olyan örök jelenté-
sű történet, amelyet érdemes volt kiemelni a
biblia szilkszavuságából, s varázsos és mély
modern és örök regényévé tágítani. A hatszáz-
oldalas hatalmas kötet, amely Sárközi
György fordításában az Athenaeumnál most
jelent meg, önmagában is egységes és önálló
remekmű, egyben befejezője a Thomas Mann
triológiájának (Jákob kötte 158 lej, József
kötte 158 lej). József Egyiptomban fizve
211 lej, vászonkötésben külföldi portóval,
taxával együtt 288 lej minden könyvkereske-
desben, vagy Lepagenál Cluj. Kérje az Ath-
naeum ajánlásának teljes jegyzékét.

— Nem fizeti a nevelésügyi minisztérium
az iskolák délutáni órarendjéért a tanárokat.
A nemzeti nevelésügyi minisztérium intézke-
dett, hogy azon középiskolai igazgatók napi-
díját, akik nem laknak az iskola épületében,
az iskolaszékek teljes egészében kifizessék.
A minisztérium tudatta a gimnáziumok és
iparisiskolák igazgatójaival, hogy az új tan-
rendben bevezetett különórákat és új tan-
tárgyak előadót az iskolaszékek kötelesek
fizetni, mivel a minisztériumnak jelenleg
nincs megfelelő alapja erre a célra.

— A CFR szabadjegyeinek ki kell fizet-
niük utadóhátalraikat. Bucurestiből jelen-
tik: A CFR közútdomásra hozza, hogy a
vasúti szabadjegyek vagy kedvezményes je-
gyek érvényét csak az utadó kifizetéséről
szóló nyugtáktól felmutatása mellett hosszab-
bitja meg a jövő évre.

— Eljegyzés. Schwartz Heny és Stern
Móritz Sighet jegyesek. Minden külön értesí-
tés helyett.

Pénteken, szombaton, vasárnap vetítik a

Thalia Mozgóban

MAY KÁROLY nagysikerű filmjét:

SIVATAGON KERESZTÜL

10 izgalmas fejezetben!
MAGYAR FELIRATOKKAL IS!
Előadások: 3, 5, 7 és 9 órákor.

— Nagy nemzeti ünnepségek lesznek va-
sárnap Satumaren. Bucurestiből jelentik: Sa-
tumaren vasárnap nagy nemzeti ünnepélyt
tartanak Lucaci Vasile szoborleplezése al-
kalmánál. Az ünnepségek egyuttal antre-
vizionista jellege is lesz. A Tempo szerint
50.000 ember fog Ardeal minden részéből fel-
vonulni. Az ünnepély sikerének biztosítása
végett a többségi ardeali képviselők és szen-
átorok tegnap este értekezletet tartottak,
amelyen kidögték annak részletes pro-
gramját. Az ünnepséget Pop Valer miniszter
kezdeményezi.

Szép asszonyok há barátja a LYSOFORM!
Használaton valódi LYSOFORM-ot, hogy meg-
szabaduljon az örökös fetelemtől, a rettegett
következményektől, hogy védekezhesen a
kellően meglepetések ellen, akadályozza
meg a fertőzést, a baktériumok, a nem ki-
vánatos csirák megtelepedését. Nyugtassa meg
magát rendszeres és idejében alkalmazott
valódi LYSOFORM öltözéssel. A biztos
hatású és megbízható LYSOFORM csak zárt
üvegekben valódi, kímélve nem kapható.

— Átvette az állam a brasovi repülőgép-
gyár részvénytöbbségét. Bucurestiből jelen-
tik: Ma délelőtt befejezést nyertek a román
állam és az IAR brasovi repülőgépgyár rész-
vényel egyezse felett rendelkező francia
csoport között folytatott tárgyalások. A tár-
gyalások eredményeképp a cca 60 millió lej
kifevő részvények átmennek az állam tu-
lajdonába, amely így az IAR részvényének
90 százalékat kezében tartja.

— Fejtájás; borogatás, lemosás a valódi
Diana sóborszesz hathatós segítség.

— Csang-Kaj-Sek marsall offenzívát készít
elő a Szujan-tartományba betört japán ban-
dák ellen. Pekingből jelentik: Csang-Kaj-Sek
marsall jelenleg Sianfuban, Szhanzi tartomány
fővárosába tartózkodik, ahol offenzívát ké-
szít elő a Szujan-tartományba betört bandák
ellen. A kínai csapatok fontos pozíciókat hód-
ítottak meg és a Szujanba betört bandák
vezérei megadási feltételekről tárgyalnak.

Viktoria, vagy amerikai gépet

keresünk megvételre.

Ajánlatokat ármegjelöléssel a ki-
adóba kérünk „Jó állapotban” jel-
igére.

— Harmincmillió lej városi kölcsönköt-
vényt bocsájt ki Balamaré. Tudósítónk je-
lenti: Érdekes gondlattal foglalkoztak Baia-
Mare ideiglenes bizottsága, amely alig pár
hete került a város élére és munkájával
máris nagy meglepedést váltott ki a város
lakosságának körében. Ciontea Romulus pol-
gármesternek és Ionescu Vasile alpolgármes-
ternek minden törekvésük az, hogy Baia-
Mare elindítsák a fejlődés útján, mert ez a
természeti szépségekkel és gazdagsággal meg-
áldott városka eddig csak minimális fejlő-
dési tendenciát mutatott, de semmi sem tör-
tént, ami arra engedett volna következtetni,
hogy Balamarén rendes mederbe terelődnek
a dolgok. Az utak járhatatlanok, a főúccá-
kon járművekkel közlekedni valóssággal élet-
veszélyt jelent, a vízvezeték rossz, nyáron
néha napokig nem lehet ivóvizet kapni, az
értékes középületek renoválásra várnak és
eddig mondhatni, hogy csak a főtér aszfalti-
rozását tudták megvalósítani. A mult évben
gyönyörű tervet dolgozott ki a mérnöki hiva-
tal, amelynek a költségvetése harminckét-
millióra rugott. A városi háztartás azonban
nem bírta ezt a megterhelést és maradt min-
den a régi ben. Az új városvezetők szintén
gyönyörű tervvel foglalkáltak el pozíciójukat,
azzal az erős elhatározással, hogy a város-
rendezést rövid egy éven belül végre is fog-
ják hajtani. A kasszában pénz nincs és éppen
ezért Ionescu alpolgármester felvetette azt
a megoldást, hogy a város bocsájtson ki har-
mincmillió lej értékű kölcsönkötvényt, ahogy
ezt több más város is csinálta, amit a város
összes vagyonával lefedeznek. Ionescu alpol-
gármester propezióját elvben elfogadták és
most komolyan foglalkoznak a kérdéssel,
mert amint Ciontea polgármester kijelentette,
erről már tárgyalásokat folytattak dr. Pop
Valer kereskedelemügyi miniszterrel, aki a
liberális párt Satumare megyei tagozatának
az elnöke s biztosra veszik, hogy a szükséges
minisztertanácsi jóváhagyást el tudják nyer-
ni a városi kölcsönkötvényt kibocsátásához.
A pénzből már a korai tavaszra hozzá akar-
nak fogni a Vasut ucca és Lucaci ucca ki-
aszfaltozásához, valamint a vízvezeték győ-
keres átalakításához és a többi közmunkák-
hoz.

SPORT

TIZENHATODIK KONGRESSZUSÁT TAR-
TOTTA A NEMETORSZÁGI MAKKABI.
Berlinből jelenti a Zsidó Távirati Iroda
sporthiszteóriát: Pár nappal ezelőtt tar-
totta a németországi Makkabi tizenhatodik
évi kongresszusát. A kongresszus napirend-
jén a zsidó sport aktuális problémái, organi-
zatorikus kérdések és a Kfar Hamakabi
problémája szerepeltek. Igen fontos napirendi
pontja volt a kongresszusnak a chachara-
alliah kérdés, amely fölött igéa hosszan ta-
nácskozott a németországi zsidó sport parla-
mentje.

Magyarország—Hollandia 1:0 (1:0). Ro-
terdamból jelentik: Tizenötézer néző előtt
játzották le a tegnapi magyar-holland
válogatott labdarugómérkőzést, amelyet a
magyar csapat nyert meg 1:0 (1:0) arány-
ban. A magyar csapat egyetlen gólját Zsen-
gellér Ktte. A magyar csapat a következő
összeállításban játszott: Szabó, Polgár—Bíró.
Turay—Szücs—Dudás, Sas—Vincze—Zsen-
gellér—Cseh—Titkos.

Egyetlen nemzeti bajnoki mérkőzés lesz
vasárnap: Timisoaran a CAMT és Soimii
csapata között. A hátralevő mérkőzéseket a
Nemzeti Bajnokság Bizottsága döntése sze-
rint a tavaszra halasztották el.

Igen nagy az érdeklődés a brasovi Ivria
asztaliteniszversenyre iránt. Tudósítónk jelen-
ti: A brasovi Ivria asztaliteniszversenyre iránt
olyan nagy az érdeklődés, hogy a vezetőség
elhatározta, miszerint a versenyt nem a hit-
községi tanácsteremben, hanem a jóval na-
gyobb befogadóképességű Transilvania terem-
ben rendezi, ahol egyszerre négy asztalon
lehet játszani. A verseny 13-án kezdődik.

Február 20-ig megszünteti működését a
Labdarugósövetség. Bucurestiből jelentik:
A Labdarugósövetség vezetősége elhatároz-
ta, hogy albizottságai működését február
20-ig felfüggeszti.

Sikírándulást rendez az oradeai Makkabi
karácsonykor Biharfürődre. Tudósítónk je-
lenti: Az oradeai Makkabi turistaszakosztá-
lyában működő sialcsoport karácsony három
napjára Biharfüdre sikírándulást rendez.

TRANSILVANIAI CSAPATOK RESZERE
POP VALEK MINISZTER KUPÁT ALAPIT.
Bucurestiből jelentik: Pop Valer miniszter
a transilvaniai futbalcsapatok részére kupát
alapít. A szerlegküzdelmet első ízben a ta-
vaszal rendezik meg.

Január 1-e után ül össze a Consiliul Fe-
deral. Bucurestiből jelentik: A legfőbb ro-
mán labdarugóforum, a Consiliul Federal csak
január elseje után ül össze és nem december
hónap folyamán, ahogyan azt éltékes ha-
lyon tervezték.

UJ KELET Legújabb hírek

A valenciai kormány elutasította a francia-angol békéltetési javaslatot

A francia kormány megakadályozza a francia önkéntesek további toborzását a spanyol kormány csapatokba

A Havas madridi jelentése szerint Santanderből azt jelentik, hogy a kormányerőknek sikerült ezen a vidéken visszaverni a felkelőket. Körülzárták Espinosa de los Monteros községet, amely fontos stratégiai pont. A kormánycsapatoknak sikerült visszaszorítani a felkelőket, áttörték azok harcveronalát, majd elfoglalták Barcelona falut.

A Daily Mail jelenti, hogy

valenciai marxista vezetők elutasították a francia-angol békéltetési javaslatot, amit nemhivatalos módon terjesztettek eléjük.

Indokolásuk szerint nem lehet demokratikus alapon népszavazást rendezni a fasiszták kezében lévő spanyol vidékeken.

Gibraltári jelentés szerint a malagai milicisták, orosz önkéntesek segítségével állítólag La Línea és Algeiras megtámadását tervezik.

A Havas jelenti Bilbaóból, hogy a baszk kormány a következő közleményt adta ki: „Dacára a hóviharnak, a kormányerők továbbra is állásaik megerősítésén fáradoznak, hogy azokból kiindulva, újabb támadásokat vezessenek. Az alvay fronton számos felkelő katona, a Ceutából küldöttek közül útpártol hozzánk és megadja magát.

A Paris Soir tudósítja, Louis Delapré, aki a francia követség repülőgépeinek szerencsétlensége alkalmával megsebesült, halálveszélyben van.

A benemavatózási bizottság ülésén az orosz megbízott tagadta, hogy orosz katonák harcolnak Spanyolországban

London, december 10. (Rador.) A benemavatózási bizottság tegnapi ülésén a német delegátus után felszólt a szovjetek megbízottja is, aki kifejtette, nem hiszi, hogy elérkezett ideje a spanyol ügyekbe való közvetett beavatkozásra vonatkozó határozathozatalnak. Tagadja orosz katonák jelenlétét Spanyolországban, de védelmére kel a nemzetközi brigádnak.

A francia delegátus szerint kormánya intézkedett, hogy megakadályozza francia önkéntesek toborzását és kiképzését a spanyol harcerek számára.

Az olasz megbízott hangoztatta, hogy ő már a bizottság első ülésén felszólt az önkéntesek toborzása ellen.

Berlini jelentés szerint a DNB néhány bizonyítékot közöl arra nézve, hogy a szovjetunió támogatja a spanyol kormánycsapatokat. Továbbra is igen számos orosz hajó rakodik ki repülőgépeket, tankokat, gépfegyvereket, puskákat, gránátokat és töltényeket a spanyol kikötőkben. Az Ingul és Transbalt hajók például tegnap Alicanteban teherautókat, gránátokat, 80 pilótát, 22 láda repülőgépkatrészt tettek partra. Hasonló rakományokkal érkeztek a Kursk Shakhter és más orosz hajók is. Összesen 15 szovjetgőzös szállít hadianyagot Barcelonába, Valenciába és Alicanteba.

Franco tábornok öccsét a majorcai légitámaszpont parancsnokává nevezték ki

A felkelők verőkarának salamancai közleményét továbbítja a Havas. A közlemény szerint Azuega körzetében a felkelők ellen-támadásba mentek át, ami sikerrel járt. A kormányerők visszavonultak, 26 hajót és nagymennyiségű hadianyag hátrahagyásával. A sierrai felkelőcsapatok tegnapi hadműveletei szintén eredményesek voltak. Néhány ellenséges lövészárkot a felkelők elfoglaltak. Talavera della reinai jelentés szerint Franco őrnagyot, a tábornok öccsét, aki most érkezett vissza olaszországi útjáról, alezredessé és a majorcai légitámaszpont parancsnokává nevezték ki.

Ugyancsak itteni jelentés hangoztatja, hogy a toledói Alcazart a felkelők meghagyják jelenlegi állapotában és nemzeti emlékműnek nyilvánítják.

A madridi fronton a helyzet változatlan

Madrid védelmi tanácsa ma délután 12 óra körül közleményt tett közzé, amely szerint a

madridi fronton a helyzet változatlan. A kormány repülői szétszórtak egy marokkói lovas-csoportot, amelyet a toledói országúton összpontosítottak. Huszonkét felkelő átszökött a kormánypárt soraiba.

Sevillai jelentés szerint a felkelők fegyver-

be szolgáltatták az 1932, 1933, 1934, 1935, 1936-os kontingensekhez tartozó és eddig a katonai szolgálat alól felmentett ifjakat. A felkelők kisebb összetűzésekről tesznek jelentést, egyébként megerősítik, hogy a helyzet változatlan.

Csendben telt el a december tizediki diáknapi

Uj antiszemita ifjúsági szervezet megalakítását mondták ki a bucaresti diákszövetség

CLUJ, december 10. A ma, december tizediki diáknapi események, hogy a bucaresti diákszövetség határozatot hozott arra vonatkozólag, hogy a fővárosban tüntetéseket az idén nem rendeznek. A bucaresti diáknapi megünnepléséről egyébként a következő jelentések érkeztek: Röggel az egyetem összes fakultásainak román hallgatói összegyűltek az egyetem épületében és a Szent Antal templomban mentek istentiszteletre. Az istentiszteleten a különböző egyetemi fakultások több tanára is részt vett.

A délután folyamán a diákokonban tartottak az egyetemi hallgatók gyűlést. Ezen felszóltak a diákság 1932 évi vezére is.

Az egyetemi hallgatók kiáltványt bocsátottak ki, amelyben az egész ország ifjúsága egységes szervezetnek megalakítását mondják ki. Ennek az egyesületnek a célja a zsidók eltávolítása a közéletből, még a nemzeti kereszténypartban levő kikeresztelkedett zsidókat is. Követeli továbbá az újonnan megalakult szervezet a nemzeti kereszténypart szabadságharcosok eltávolítását, az újonnan nacionalistáká vált, de lényegében notórius szabadságharcosok poltikusokkal mindennemű kapcsolat megszakítását, a zsidókkal üzleteket köző románok leleplezését, a nemzeti kereszténypart megtisztítását és a zsidók által felajánlott ösztöndíjak visszautasítását.

Clujon szintén csendben telt el a diáknapi. Délután tíz óra körül a diákok az egyetem-tartottak gyűlést, utána a görögkeleti nagytemplomban istentiszteletet tartottak az üggyelgárókban elesett diákok emlékére, majd délután négy óra körül a Petru Maior egyesület tartotta meg közgyűlését a Román Operában.

Baldwin drámai beszéde a király lemondásáról

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

lyos komplikációi lehetnek. Anélkül, hogy minisztertanácsot megkonstituíta volna, kötelességének tartotta értesíteni a királyt arról, hogy szeretne vele Belvedere kastélyban szigorúan magánúgyban beszélni.

Két történelmi megbeszélés

— Október 20-án találkoztunk a Belvedereben — folytatta beszédét Baldwin. — Megmondtam a királynak, hogy kötelességemet teljesítem, mint a korona első tanácsadója s hogy bár a trón századokon át sok előjogától meg volt fosztva, ma a monarchia pártatlan tekintélynek és preszízsnak örvend. E tekintély integritásának jelentősége minden vitán felül áll, mert nemcsak a legfőbb kapcsolatot képezi a birodalmat alkotó országok között, de a birodalmi egység biztosítója is. November 16-án a Buckingham-palotában második beszélgetésünk alkalmával megmondtam a királynak,

nem hiszem, hogy az ország magáéva lenne egy olyan házasságot, amely maga után vonja Simpson asszony megkoronázását. A király azt válaszolta, hogy tisztában van a helyzetével, de inkább lemond trónjáról.

Este nyolc óra körül az alsóház ülését felfüggesztették.

Dániába telepszik le Edward?

A lemondást követő aggodalmas hangulatban is megindultak a tárgyalások, hogy Edward király, most már Crownall hercege és Simpsonné asszony hová fognak elköltözni. Megcáfolják azokat a híreket, amelyek a lemondott király rivierai letelepedéséről szóltak. Lehetőséges, hogy Edward a Chester grófia címét fogja viselni, amelyet rangrejtett utazásai közben is viselt. A francia lapok egyébként koppenhágai jelentések alapján azt a hírt közlik, hogy a volt király magánítikára Charles Lamb Dániába érkezett, ahová a volt uralkodó visszavonulni készül. Az Intransigeant szerint Lamb már meg is vette azt a kastélyt, ahol VIII. Edward házassága után lakni fog.

Költözködik a lemondott király

Hogy Edward lemondási szándéka már napokkal ezelőtt befejezett tény volt, mutatja

az a körülmény, hogy a windsori és belvedere kastélyból két nap óta szállítatja el a magánéletéhez szükséges dolgokat és iratokat. Az elmúlt éjjel poggyász szállításra használt, megrakott teherautó hagyta el Fort Belvedere-t és Londonba ment. Simpsonné ügyvédje, Goddard, ma repülőgépen Párizsból Londonba utazott, Walter Moneckton, a király jogtanácsosa délelőtt 11 óra körül a Buckingham-palotában tárgyal, majd a Browning streetre kocszott.

Ezek az események és találgatások kísérik Anglia egykor legnépszerűbb emberének, a walesi hercegnek, a királyi trónról való lemondását. A lemondott uralkodó egyébként pénteken este rádióbeszédet fog tartani az angol birodalom összes népeire.

Politikai körökben nem tartják túlságosan jelentőségteljesnek azt a körülményt, hogy Irország és Ausztrália kormányai máris tudták a birodalmi kormányt, hogy tiltakoznak Edward király lemondása ellen. Valószínű, hogy a dominiumok minden közjogi bonyodalom nélkül elfogadják ismerni I. Albert király trónralépését.

I. Albert, Anglia új királya

Albert, Frigyes, Arthur és György, York hercege, az elhunyt V. György király második gyermeke, 1895 december 14-én született. Az új király 18 hónappal fiatalabb, mint a lemondott Edward király. Albert ugyanolyan demokratikus szellemben nevelkedett, mint bátyja, de életmódjának közmondásos egyszerűségében különbözik tőle. Albert király meghitt családi életet él, akinek azonban minden eddigi közéleti megnyilatkozását mély hazaszeretet fűtötte. A yorki herceg I. Albert néven lépett trónra.

London, december 10. (Rador.) Cannesből jelentik magánúton, hogy Edward királyt nem várják oda lemondása után. Simpsonné karácsony után marad ottan. Más hírforrás szerint Edward király külön hajón Franciaországba utazik és repülőgépen megy a Rivierára.

Könyvek Folyóiratok Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készülnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

A rendelet-törvények ügyében interpellálta meg Pop Ionel dr. a kormányt

Bucuresti, december 10. A kamara ma délutáni ülésén Pop Ionel dr. cluj-i képviselő interpellálta meg a miniszterelnököt a rendelet-törvények ügyében. Rámutat arra, hogy alkotmány-ellenes módon, dekrétumok útján fontos törvényeket változtatnak meg és e módosítások nyomán az állam károsodott.

Costinescu egészségügyi miniszter kijelenti, hogy a bányatörvénynek csupán egyetlen szakaszát módosították anélkül, hogy ebből kifolyólag az államot ebből kifolyólag károsodás érte volna.

Mihalache: Hogy lehet az, hogy a kormány három éven keresztül nem vette észre a törvény hibás voltát és most dekrétum útján módosítja anélkül, hogy a parlament a módosítást megvitathatná.

Mosoiu kamarai alelnök: A módosítást a legfőbb semmitörvény joggyakorlata tettenézősége.

Pop Ionel egyéb dekrétumokat idéz, melyekből kifolyólag az állam bizonyos magánosok sokmillió tartozását vállalja az. Berdici nemzeti parasztpárti fejű ki ezután interpellációját a szerencsésjátékok betiltásáról szóló törvény alkalmazásának módját illetően. Rámutat arra, hogy a hatóságok rendkívül jóindulatúan és engedékenyen kezelték ezt a törvényt, ami néha a bűnrészségig ment el.

Madgearu ezután interpellációt jelent be a lej arany alapjának ártértékelése kérdésében.

Nem változik meg a külkereskedelmi rendszer

Bucuresti, december 10. Egyes lapok a külkereskedelmi rendszer módosításáról cikkeztek. A kereskedelmi minisztérium körében ismét cáfolják e híreket és rámutatnak arra, hogy az A) és B) kimutatásokon eszközölt módosítások nem jelentik a rezsim megváltozását. A kormány a Banca Nationaleval egyetértésben azon a véleményen van, hogy az érvényben levő rendszer a legmegfelelőbb ügy gazdasági, mint pénzügyi szempontból. A kormány elhatározta különben, hogy hatálytalanítja a speciális kompenzációk felfüggesztését, mivel a kereskedelmi minisztériumba érkezett adatok szerint a kivitt ezuton nem sikerült felfokozni. E cél érdekében más módosításokat tanulmányoznak. Az ünnepek előtt nem hoznak semmilyen határozatokat.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomdája Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

Taxa postala plătita în num. No. 224713/929.

19. Telefon: 8-61. EM Havonta 110, negyedévre 600, egészévre 1200. Földre: Havonta 2, félévre 12, egészévre 24. Cikkünk utányomlásra megjelölésével

Lemondott

Az összes

London, december 10. „Edwards estí külön kiadványának” neveztek a Edward király lemondása ellenére, hogy már számított a lemondás. Alsóházai ülés drámai szövegre ártérte. Ezen nagy volt az egész király távozását mint egész London és a s ellenére, hogy hivatalosan adtak ki, Londonban helyeket bezártak, előadásokat és mint tudósítás megjegyzéseket és aszonnyat este Londonban.

Kritikai

Az általános gyűlöletben elmosdott elhangzott beszédek.

Ma, szombat

Az alsóház ülésén mány és az alkotmányos folyamatok tanácskozás rendezése tekintetében kérdés körül csoportosított király trónralépésének pedig a lemondott. Jövőbeli életkörülményeit az új király neve I. Albert, vagy VI. Albert. Tegnapi számú iroda határozott hírt az új király neve nevének megválasztásának. Az I. Albert az angol tőmegek királynő férjére, az tett Albert hercege György név pedig Györgyöt juttatna a nek uralma alatt korszakát érte el.

A yorki herceget 3.30-3.45 óra között

A ceremónia a st. zaji. Az új király van, akik közül az cegnő törvény szermet kellett, hogy egyelőre még nem lehetséges, hogy az letik. Az új király tartják meg, ugyanward koronázást is gett nyújtanak arra szülő London tovább koronázásánál érdek megrázkódtatás.

Ami Edward ki pontos hírek arról, kor hagyja el Ang idősámitás szerint jelenése után, rá mint a birodalom közszónteni az új ahol Edward jelen koltan áll. Pénteken csend vette kőr